

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نیم سال دوم تحصیلی ۹۵-۹۴

رشته فقه و روای مهر ۹۳

مهر مدرسه

ردیف:		
صورتی:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴
نمره صورتی:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۶
	مست باکس: ۷۰ دقیقه	مست باکس: ۸۰ دقیقه
شماره یا نام مصحح اول	نمره بر عدد	نمره بر حروف
شماره یا نام مصحح دوم	نمره بر عدد	نمره بر حروف

کد آزمون:	۳۹۴۲/۰۱
تاریخ:	۱۳۹۵/۰۳/۱۰
عنوان:	اصول فقه ۴
کتاب:	دروس فی علم الاصول - حلقه ثالثه «تفهید صدر»
موضوع:	جزء دوم: از ابتدای علم اجمالی تا ابتدای ارکان استصحاب (از ابتدای درس ۱۵ تا پایان درس ۴۶) (ص ۲۳۵-۸۴)

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد ملی: مدرسه علیه: شهرستان: استان:

۱- کدام یک از بزرگان در متعلق علم اجمالی قائل به «فرد واقعی شخصی» است؟ ص ۸۹

- الف. صاحب کفایه (ره) ☐
- ب. محقق عراقی (ره) ☒
- ج. محقق نائینی (ره) ☐
- د. شیخ انصاری (ره) ☐

۲- اگر در «دوران امر بین اقل و اکثر در اجزاء» به دلیل تنجز وجوب اقل در هر حالت، قائل به انهدام رکن سوم تنجز علم اجمالی شویم، چه اشکالی دارد؟ ص ۱۷۵

- الف. ان الانحلال انما يحصل فی المصادق الواقعی ☐
- ب. ان العلم الاجمالی لیس بین الاقل و الزائد ☐
- ج. ان الوجوب الغیری لا یساهم فی التنجیز ☒
- د. ان البراءة عن الزائد تجری بلا معارض ☐

۳- در دوران امر بین محدودین چرا علم اجمالی نمی تواند منجز وجوب موافقت قطعی باشد؟ ص ۱۶۶ (امتحانات تکمیلی نیمسال اول ۹۱-۹۰ و شهریور ۹۲-۹۱)

- الف. زیرا موافقت قطعی غیر مقدور می باشد. ☒
- ب. زیرا اصل مؤمن در دو طرف جاری می شود. ☐
- ج. زیرا اصل مؤمن در یک طرف غیر معین جاری می شود. ☐
- د. زیرا اصل مؤمن در تمام اطراف فی نفسه قابل جریان نیست. ☐

۴- در روایت «انی أعیر الذمی ثوبی و أنا أعلم انه یشرب الخمر ... لا تغسله من أجل ذلك، فإنک أعرته إياه و هو طاهر» چرا روایت ظهور در استصحاب دارد نه در قاعده طهارت؟ ص ۲۳۰ س ۷ و ۸

- الف. للعموم فی مدلولها اللفظی ☐
- ب. بقرینه انه لم یستیقن انه نجسه ☐
- ج. لان أصالة الطهارة اصل تنزیلی ☐
- د. بقرینه اخذ الحالة السابقة فی مقام التعلیل ☒

۵- کلام امام علیه السلام «تغسل من ثوبک الناحیه الی ترمی انه قد اصابها حتی تكون علی یقین من طهارتک» در پاسخ سؤال زراره که «قد علمت انه قد اصابها و لم أدر این هو فأغسله؟» به کدام قاعده یا اصل اشاره دارد؟ ص ۲۱۶ س ۱۲

- الف. قاعده مقتضی و مانع ☐
- ب. قاعده استصحاب ☐
- ج. اصل طهارت ☐
- د. اصل اشتغال ☒

۶- با اضطرار به طرف معینی از اطراف علم اجمالی (در صورتی که اضطرار قبل از علم اجمالی حاصل شود)، کدام رکن علم اجمالی از بین می رود؟ ص ۱۲۶ و ۱۲۷ (امتحانات نیمسال اول ۹۳-۹۲)

- الف. رکن اول ☒
- ب. رکن دوم ☐
- ج. رکن سوم ☐
- د. رکن چهارم ☐

۷- چرا بنابر نظریه مرحوم نائینی (ره)، غیر از علم اجمالی به جامع، علم دیگری نسبت به اطراف وجود ندارد؟ ص ۸۷ س ۷ - ۲ نمره

جواب:

زیرا بنابر فرض وجود علم دیگری زائد بر علم به جامع، این علم یا متعلق ندارد که این فرض امکان ندارد چون علم یک صفت مضاف است و تحقق انکشاف بدون وجود منکشف امکان ندارد و یا متعلق آن فرد معینی از دو طرف است و این فرض هم امکان ندارد چون عالم در مورد علم اجمالی نمی‌داند کدام طرف متعلق علم است، و یا متعلق آن شخص و فرد مردد بین یکی از دو طرف علم اجمالی است، این فرض هم غیر ممکن است چون اگر مراد از فرد مردد مفهوم مردد باشد این همان علم به جامع است و اگر فرد واقع خارجی مردد است، در این صورت وقوع آن امکان ندارد تا بتوان بدان علم پیدا کرد.

۸- نظریه علّیت علم اجمالی (نظریه محقق عراقی (ره) را تبیین نمایید. ص ۱۰۱ و ۱۰۲ - ۱ نمره

جواب: با توجه به اینکه هر علمی نسبت به معلوم خودش، علت تامه برای منجریه آن می‌باشد و از طرفی معلوم بالاجمال در علم اجمالی، واقع (تکلیف واقعی) است نه جامع، لذا نسبت به تکلیف واقعی اشتغال ذمه داریم و جاری کردن اصل ترخیص در یک طرف علم اجمالی جایز نیست چون شاید تکلیف واقعی در همین طرفی باشد که اصل جاری کردیم.

۹- رکن سوم از «ارکان علم اجمالی» را بنابر مذهب محقق عراقی (ره) و شهید صدر (ره) بیان کرده و ثمره عملی این اختلاف را با مثال توضیح دهید. ص ۱۱۸ و ۱۱۹ - ۲ نمره (امتحانات تکمیلی نیمسال اول ۹۰-۹۱ و شهریور ۹۰-۹۱ و نیمسال دوم ۹۱-۹۲) (آزمون ورودی سطح چهار ۹۴-۹۳)

جواب:

رکن ثالث بنابر نظر شهید صدر (ره): هر دو طرف علم اجمالی فی نفسه و بدون در نظر گرفتن تعارض ناشی از علم اجمالی باید مشمول اصل مؤمن باشند. رکن ثالث بنابر نظر محقق عراقی (ره): شرط است در علم اجمالی که صلاحیت داشته باشد که تنجیز کند معلومش را بر جمیع تقادیر (اطراف) ثمره عملی: اگر دو ظرف داشته باشیم که در یکی از این دو قطره‌ای خون بریزد و این دو ظرف یکی آب و دیگری مشکوک بین سرکه و شراب باشد و حالت سابقه نیز نداشته باشند و اصل منجزی هم در آن‌ها نباشد اصاله الطهارة در آب جاری می‌شود ولی در نجاسة الذاتية مشکوک جاری نمی‌شود [بر مبنای قولی] حال بر مسلک شهید صدر (ره) علم اجمالی منجز نیست ولی بر مبنای محقق عراقی (ره) منجز است چون قابلیت تنجیز جمیع اطراف را دارد.

۱۰- دلیل عدم منجزیت علم اجمالی را در حالتی که یک طرف علم اجمالی خارج از محل ابتلاء است را از نظر شهید صدر (ره) تبیین کنید.

ص ۱۵۲ - ۲ نمره

جواب: علم اجمالی در این حالت به خاطر نداشتن رکن سوم (امکان جریان اصل مؤمن در همه اطراف بدون توجه به علم اجمالی) منجز نیست چون اصل برائت در طرفی که از محل ابتلاء خارج است جاری نمی‌شود زیرا هرگاه بین غرض لزومی و غرض ترخیصی تراحم شود اصل عملی وظیفه عملی را مشخص می‌کند و عقلاء تراحمی بین غرض لزومی و غرض ترخیصی نسبت به خارج محل ابتلاء نمی‌بینند بلکه غرض لزومی بدون تفریط به غرض ترخیصی مضمون است زیرا خارج از محل ابتلاء است و وقتی تراحمی بین اغراض نیست در نتیجه اصل برائت نیز جاری نیست و در طرف مقابل بدون معارض جاری می‌شود.

۱۱- دلیل موافقین و مخالفین «منجزیت علم اجمالی» در مسأله «فیما اذا تردد أمر شیء بین گونه جزءاً من الواجب أو مانعاً عنه» را بنویسید. ص ۱۹۶ - ۲ نمره

جواب: موافقین: این علم اجمالی منجز است زیرا اصل برائت از جزئیت [برائت از زائد متعلق به تقیید ذلک الشیء] با اصل برائت از مانعیت [برائت از زائد متعلق به تقیید عدم ذلک الشیء] تعارض کرده و تساقط می‌کنند و علم اجمالی منجز می‌شود. مخالف: علم اجمالی منجز نیست زیرا این علم اجمالی رکن چهارم (جریان اصل در دو طرف، سبب مخالفت قطعیه) را ندارد. [بنابر صیغه مرحوم نائینی (ره)] زیرا مخالفت قطعیه یعنی هم ترک به عنوان جزء و هم انجام به عنوان مانع، در این مورد امکان ندارد.

۱۲- با توجه به روایت شریف «فأنتی لم اکن رأیت موضعه (ای دم رعاف) و علمت أنه قد اصابه فطلبتہ فلم اقدر علیه فلما صلیت وجدته؟ قال تغسله و تعید الصلاة» دو احتمال معنای «فطلبتہ فلم اقدر علیه» را نوشته، توضیح دهید کدام متعین است؟ ص ۲۱۴ - ۲ نمره

جواب:

۱. فحص می‌کند و موضعش را تشخیص نمی‌دهد به احتمال اینکه عدم تشخیص مجوز دخول در نماز با نجاست است، داخل در نماز می‌شود. ۲. فحص می‌کند و با عدم تشخیص اعتقادش به نجاست مرتفع می‌شود. (۱ نمره) احتمال اول متعین است زیرا عدم قدرت غیر از تشکیک در اعتقاد سابق است و حتی مستلزم آن نیز نیست. (۱ نمره)

* سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد:

۱۳- اشکال مطرح در عبارت «ان ملاک الاصل یتطلب ان یکون نوع الحکم الملحوظ محدداً و اما اذا کان نوع الحکم غیر محدّد و قابلاً للالوجه المختلفة فلا ینطبق الملاک المذكور» را درباره «اصل بودن استصحاب» توضیح داده، جواب شهید صدر (ره) را بنویسید. ص ۲۳۳ - ۲ نمره (امتحانات متمرکز مجدد ۹۴-۹۳)

جواب: با توجه به مبنای شهید صدر (ره) که ملاک در اصل بودن را قوه محتمل می‌داند، در استصحاب اشکال مطرح می‌شود که در استصحاب محتمل گاهی وجوب است گاهی حرمت گاهی اباحه و محتملی که مردد است چگونه قوت آن لحاظ شود؟ جواب: به دلیل اینکه احکام ظاهری نتایج تراحم بین احکام و ملاکات واقعی است ممکن است در مواقعی که هیچ‌کدام از محتمل و احتمال قوت نداشته باشند مولی به نکته‌ای نفسی عمل کند هر چند این نکته نفسی در استصحاب میل طبیعی عام به اخذ قوه سابقه باشد. بنابر این استصحاب اصل است زیرا ملاک در اصل بودن عدم لحاظ قوه احتمال محض است فرقی نمی‌کند به قوه محتمل باشد یا نکته نفسیه.